

Religiøs mangfold er en av vår tids store sosiale utfordringer. Med verdens største religiøse mangfold, som omfatter mer enn 600 ulike trosretninger, er **Los Angeles** blitt et levende laboratorium.

JAKTEN PÅ FREDDELIG SAMEKSISTENS.

Los Angeles sett fra Mulholland drive.

CHARLOTTE BERGLØFF
Frlansjournalist
CHRISTOPHER OLSSØN
Frlansfotograf

Synlige i mengden

Sikhismen er en av verdens eldste religioner, men etter angrepet på World Trade Center ble mang en Sikh i USA misforstått som Osama Bin Ladens slektninger grunnet deres hodeplagg. Bølgen av xenofobi som fulgte i kjølvannet av 9/11 og resulterte i hatkriminalitet traff derfor i stor grad Sikher. «Vi ble collateral damage», sier Nirinhan Singh Khalsa. «Koranen krever ikke at muslimer skal dekke til hodene, men Sikhismen krever at du bærer turban. Derfor er vi synlige i mengden og paradoksal nok ofte ofre for islamofobi selv om vi ikke er muslimer», sier Khalsa.

Renser sinnet

Klokken er fire om morgenen. De fleste sover ennå, men ved the International Center for Hare-Krishna Conciousness strømmer de kappekledd til for Dupa Arati morgenmesse. Lord Jagannatha, Lord Baladeva og Lady Subhadra skal tilbes, vaskes og kles om. Hare Krishna er et hinduisk mantra, en rytmisk sang basert på gjentakelse av tre ulike navn på guden Vishnu, nemlig Hare, Krishna og Rama. Gjentakelse av disse tre hellige navnene skal rense sinnet og fjerne belastende karma.

Pågående misjonering

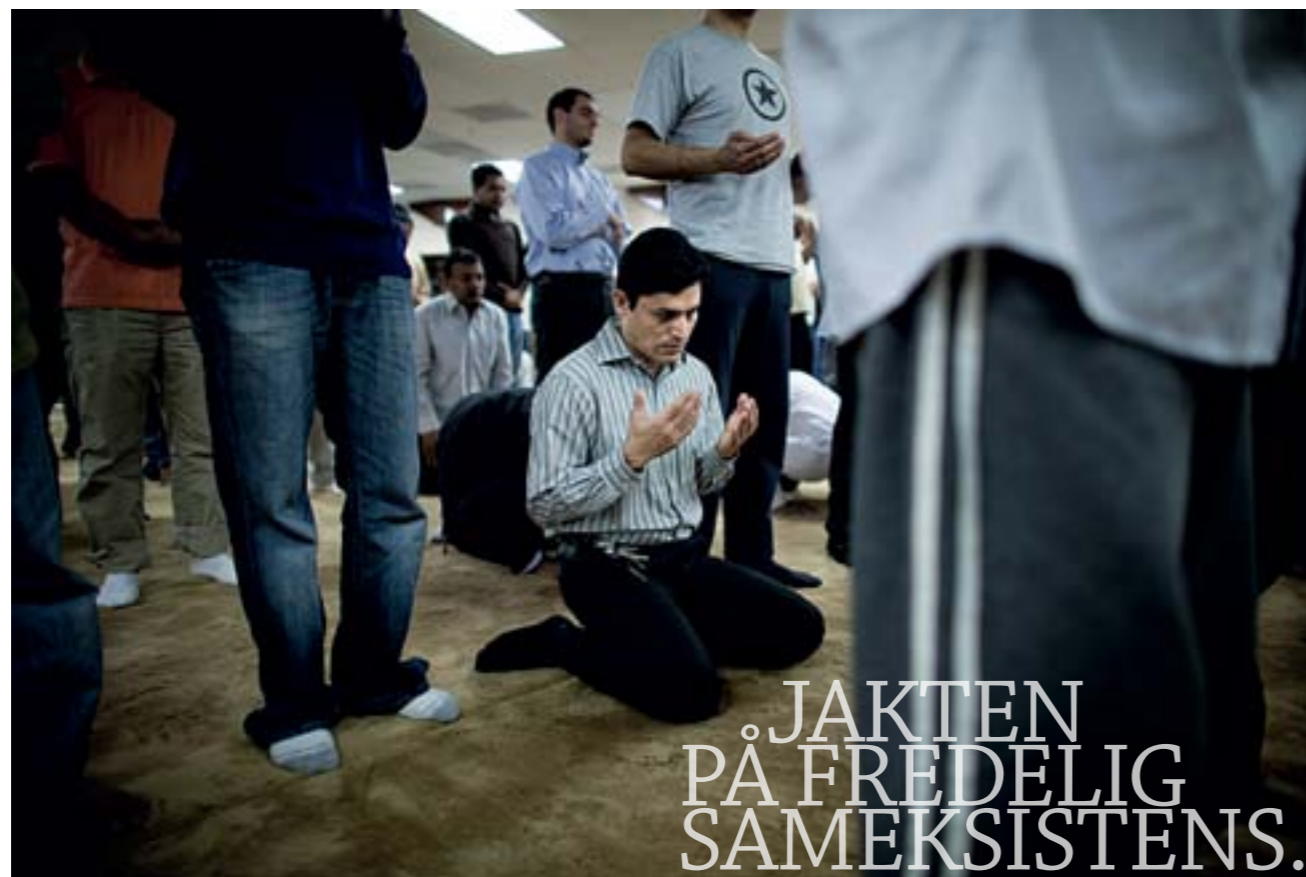
Etter at USAs grunnlov ble vedtatt i 1787 ble det foretatt grunnlovsendringer, såkalte amendments, kalt The Bill of Rights i 1791. Åtte av disse ti endringene omhandler i stor grad borgernes rettigheter overfor statsmakten, som tros-, ytrings- og trykkefriheten. Malermester Ruben Israel nyter godt av sine rettigheter og bruker all fritid til å ytre sin tolkning av kristendommen gatelangs. Hans offensive metoder, som gjerne innebærer verbale angrep på forbi-passerende, fører ofte til stor debatt og frustrasjon.

Etnisk tilhørighet

Hun tenner lys i den russisk-ortodokse kirken Protection of the Holy Virgin under en våkemesse. Russlands dominerende religion er ortodoks kristendom, og omtrent 100 millioner russere anser seg som russisk-ortodokse kristne. I USA finner vi verdens tredje største russiske befolkning med drøye tre millioner russere. For mange av dem er kirken mer enn et samlingssted for tro. Her føler de også en etnisk og nasjonal tilhørighet.

Åpnet dørene
Under fredagsbønnen ved The Islamic Center of Southern California finner du både troende og iakttagere. Etter 11. september 2001 var moskeen raskt ute med å åpne dørene for alle angelenos på jakt etter svar, mens de selv intensiverte deltagelsen i ulike trosbaserte forum, som The Interreligious Council of Southern California (IRC). For senteret står dannelsen av en amerikansk muslimsk identitet i fokus, og formidlingen av denne er dets misjon.

JAKTEN
PÅ FREDELIG
SAMEKSISTENS.

Bønn og håp
Blendet av lyset fra de massive lyskasterne på Dodger Stadium forføres de av den verdenskjente TV-evangelisten og multimillionæren Joel Osteens fortryllende budskap under «Håpets natt». For er det noe angelenos nå trenger så er det håp. California, Den Gyldne Stat, er på vei utfor stupet med et budsjettunderskudd på mer enn 20 milliarder dollar, og hvis ikke den nye guvernøren kan redde dem blir Gud nødt. Ifølge Osteen har de 50 000 fremmøtte heldigvis store ting i vente. Det gjelder bare å be.

Los Angeles. En høy sikh, Nirinjan Singh Khalsa, haster gjennom rådhuset i Los Angeles, ivrig etter å innta talerstolen. Men sakslisten er lang. Den gylne stat, California, vipper på randen av konkurs med et budsjettunderskudd på over 20 milliarder dollar, og utfordringene står allerede i kø for byens 9,8 millioner angelenos. Khalsa er likevel kommet for å snakke om LAs rikdom. For med en befolkning fordelt på mer enn 600 ulike trossamfunn og minst 6000 menigheter kan både troende og ikke-troende nå smykke seg med én felles tittel: «Vi er stolte av å være verdens største religiøse mangfold og beskytter religionsfrihet for alle. I dag er vi her for å støtte det muslimske samfunnet i LA», sier Khalsa.

Han er visepresident i Los Angeles' *Kommisjon for menneskelige relasjoner* og snakker på vegne av et nettverk av religiøse grupper og trosbaserte organisasjoner. De håper at byrådet vil vedta deres foreslåtte resolusjon mot islamofobi, for kommisjonen har fått øye på en voksende utfordring i vår tid. Mens etnisitet dominerte det amerikanske samfunnets kamp for likhet og frihet i det forrige århundret, trer religiøst mangfold frem som en av dette århundrets store utfordringer. Hvordan ulike trossamfunn går sammen for å skape et positivt religiøst mangfold, er derfor sentralt, og Los Angeles kan bli selve syretesten.

«LA er et laboratorium hvor vi kan utvikle vellykkede formler for religiøst mangfold», fortsetter Singh Khalsa.

Han er selv amerikansk sikh, og ser på LA som et mikrokosmos som reflekterer verden. Et unikt laboratorium der tilsiktede og utilsiktede eksperimenter finner sted hver dag, uløselig knyttet til verdensbildet forøvrig. Når sekterisk vold mellom ulike religiøse grupper øker andre steder i verden, påvirker det også stemningen her. Et smell på den andre siden av kloden kan raskt utløse reaksjoner i LA, på samme måte som Koran-brenningen i Florida forarget troende i Pakistan. Verden er blitt ett, og utfordringene er felles.

Kommisjonen jobber derfor for å bygge broer over etniske, religiøse og økonomiske kløfter som skaper spenninger mellom ulike grupper i LA, vel vitende om at måten angelenos håndterer mangfoldet på også kan inspirere og påvirke Europa – en verdensdel som har hatt det travelt med å diskutere Muhammed-karikaturer og burkaforbud de siste årene.

Nå vil kommisjonen gå foran i god tid før tiårs-markeringen av 9/11, og har kommet til LAs rådhus i håp om å få vedtatt følgende resolusjon:

«Los Angeles har tradisjon for å motsette seg ulike former for diskriminering og bygge opp under retten til religiøs frihet og likeverdig beskyttelse, så derfor er Los Angeles nå motstander av islamofobi og avviser tilfeldig vold mot muslimske amerikanere.»

Enstemmig går armene i været. Det er en symbolsk handling, men like fullt av stor betydning. LA tar nå offisielt avstand fra islamofobi. Er de kommet nærmere Gud i Englenes by? En ting er i hvert fall sikkert. At Guds mange ansikter nå topper seg i LA er nok ikke det verste som kan skje. Dette er en by bedre rustet enn de fleste.

På den sjette dag skapte Gud mennesket. Helikoptre sirkler i luften. En mann kneler med ansiktet mot asfalten. Han er omringet av politi, og lyset fra bilene etterlater ingen tvil idet en av betjentene løfter sin batong. Slaget slår ham i bakken. Det er 3. mars 1991. Mannen på asfalten er Rodney King. Los Angeles-politiets arrestasjon av King ble fanget på bånd og er en av de mest omdiskuterte hendelser av sin art. Fire hvite betjenter ble tiltalt for overdreven bruk av vold, men frikjent 29. april 1992. Få timer senere brøt helvete løs. Etter seks dager lå store deler av South Central LA i ruiner, 53 mennesker var drept og flere enn 2000 såret. Lite visste de da at dette var gnisten til en ny begynnelse for religiøse LA.

Opptøyene var et resultat av årelang institusjonalisert diskriminering, urbant forfall, arbeidsløshet, fattigdom og rasisme – en smerte kirkene for lengst hadde erkjent. Og med deler av byen i

ruiner, fikk menighetene det travelt med å møte de umiddelbare behovene hos de rammede. Krefter ble forenet på tvers av trossamfunn og trosbaserte organisasjoner for å organisere opprydding og levering av mat og klær. Urolighetene viste hva dype kløfter mellom etniske grupper og sosiale klasser gjør med en by, og fornyet trossamfunnens engasjement i årsakene til aggresjonen. Mens noen av de mellomkirkelige organisasjonene fordampet kort tid etter, la samarbeidet i 1992 grunnlaget for en rekke allianser som stadig jobber på tvers av sosiale, religiøse, økonomiske og etniske grupper for å forhindre hatkriminalitet. Slik la Englenes by ubevisst grunnlaget som gjorde dem rustet til å takle den neste, plutselige utfordringen. En begivenhet som endret hele verdens dialektikk: 9/11.

Buddha
En kvinne markerer overgangen til nytt år med bønn i Wat Thai-tempelet i San Fernando Valley. Det finnes mer enn 145 Buddhistiske sentre i LA med totalt over 70 000 troende.

Profetisk stemme. «Balbir Sodhis skjebne er et symbol på hatet, frykten og uvitenheten som må overvinnes i USA og resten av verden», sier Nirinjan Singh Khalsa. Han snakker om mannen som ble skutt og drept mens han plantet blomster utenfor bensinstasjonen sin i Arizona kort tid etter angrepet i New York. Terroraksjonen utløste enølge av fremmedhat, og sikhene fikk gjennomgå fordi de med sine skjegg og turbaner ble oppfattet som Osama bin Ladens slektninger. I LA var derimot nettverkene allerede på plass til å takle strømmen av spørsmål som fulgte, og muslimene selv var raskt ute med å åpne dørene til sine moskeer.

Nå forbereder en hel verden seg på tiårs-markeringen av terroraksjonen, så også *The Interreligious Council of Southern California (IRC)* hvor Singh Khalsa representerer sikhismen. Dagens møte finner sted hos *Jewish Federation of Greater Los Angeles* der blant annet katolisismen, protestantismen, hinduismen, baha'i og buddhismen er representert for å diskutere problemer i lokalsamfunnet, USA og verden. Byrådet er under ild etter resolusjonen mot islamofobi fordi den siste rapporten om religiøst betingede hatforbrytelser i LA viser at det er jødene som må tåle mest.

Visepresident for *Board of Rabbis of Southern California*, Mark Diamond, forklarer at resolusjonen likevel var essensiell for det jødiske samfunnet. «Det er viktig at folk forstår at alle hatforbrytelser er forbrytelser mot alle», sier Diamond.

I løpet av de nær 20 årene som er gått siden Rodney King-opptøyene, har trossamfunn og religionsbaserte organisasjoner både økt i antall og omfang, samt forsterket sin stilling i det offentlige liv i LA. I dag er de selvfølgelig partnere for politikere og offentlige instanser i håndteringen av en rekke ulike spørsmål knyttet til byens samfunnsliv. Den politiske utviklingen i USA, som har oppfordret til religionsbaserte initiativ (*Charitable Choice legislation*), kombinert med en offentlig sektor til dels lammet av finanskrisen, har dessuten ført til et større behov for hjelp fra frivillige. Resultatet er at antall religionsbaserte non-profit-organisasjoner i LA er doblet siden 1995. For byen er de blitt uunnværlige.

Ifølge *Center for Religion and Civic Culture* ved *University of Southern California* er trossamfunnens største oppgave nå å endre den offentlige diskurs. LAs utfordringer må omformuleres slik at sakene krever moralske snarere enn rent politiske svar. Det må fokuseres på de høyeste idealer. Ved å hjelpe fattige og utstøtte må politikere, lovgivere, næringsliv og medier holdes ansvarlige for det felles beste. I verdens religiøse laboratorium ser rabbineren Mark Diamond et glimt av oppskriften på nettopp det:

«Hvis vi virkelig vil nærme oss Gud i Englenes by må folk søke tettere sammen. Jeg lengter etter en mer engleaktig oppførsel i LA, og etter troende som samarbeider om å gi de hjemløse husly, brødfø de sultne og helbrede de syke. Det er hva Gud forventer av oss.»

Måten angelenos håndterer mangfoldet på kan inspirere og påvirke Europa.

LAs religiøse landskap

På begynnelsen av det forrige århundret var Los Angeles en bastion for WASP-kulturen (White Anglo-Saxon Protestant). Området hadde riktignok opprinnelig vært en del av det spanske imperiet, men samfunnsverdiene på begynnelsen av 1900-tallet reflekterte livssynet som den kristenkonservervne befolkningen hadde tatt med på reisen fra Midtvesten med jernbanen Southern Pacific Railroad. Kristendommen sto høyt i kurs, men den tidlige globaliseringen av Los Angeles endret dette. En ny immigrasjonslov vedtatt i 1965, «The Immigration Act», opphevet kvotene for innvandring knyttet til nasjonal opprinnelse.

Det endret de ulike religiøse gruppernes stilling i fylket radikalt, og førte frem til det religiøse og etniske mangfoldet som preger Los Angeles fylke i dag. Nå står den romersk-katolske kirke høyest i kurs, med over fire millioner tilhengere, mens protestantene er uten én felles trosretning med ett kirkesamfunn. Til tross for at én av tre oppdradd i den katolske tro ikke lenger anser seg selv som katolsk, står den romersk-katolske kirken sterkest i Los Angeles takket være innvandringen fra Sør- og Mellom-Amerika.

De Siste Dagers Helliges (mormonerne) nest største tempel i verden ligger i Los Angeles, men det er katolikkenes katedral i sentrum, Our Lady of the Angels, som altså har den største oppslutningen i Englenes by. Over 621000 jøder bor i Los Angeles, og byen huser således den nest største gruppen jøder i USA etter New York. Disse er fordelt på blant annet reformistiske, konservative og ortodokse grener av troen.

«Det er viktig at folk forstår at alle hatforbrytelser er forbrytelser mot alle.»

Visepresident for Board of Rabbis of Southern California, Mark Diamond

Prangende Da den siste glassbiten var montert på Crystal Cathedral i 1980, viste den endelige prisen 18 millioner dollar. Siden har folk valgfart til den protestantiske, arkitektoniske perlen som også inkluderer et «in-car worship center». Men i en by der trossamfunn kniver om den yngre garde med Bibelen på iPad og fengende boybands, hjelper det lite med kristne på parkeringsplassen. I 2009 stupte donasjonene med 24 prosent, og året endte med en gjeld på nær 100 millioner dollar.

Antall menigheter i Los Angeles har steget med over 68 prosent i tidsrommet 1990–2009:

1990: 3536 / 2000: 4043 / 2009: 5959

I fylket Los Angeles teller man nær 6000 ulike menigheter, men dette tallet inkluderer ikke de mange hundre mindre menighetene hvor små grupper treffes til bønn i enkle lokaler uten å registrere seg hos det amerikanske skattevesenet (Internal Revenue Service). Mangfoldet i menighetene uttrykkes ofte gjennom fire-fem ulike gudstjenester hver søndag på forskjellige språk.

.....
fakta

De større religiøse retningene i Los Angeles var delt inn i følgende antall menigheter i 2009:

Evangelistisk protestantisme	2722
Mainline protestantisme	773
Romersk katolisisme	276
Historisk afrikansk-amerikansk protestantisme	243
Jødiske menigheter	171
Jehovas vitner	133
De Siste Dagers Hellige (mormon)	121
Ortodokse kristne	65
Buddhistiske	61
Muslimske	39
Hindu	11
Andre	1281
Antall større menigheter totalt	5896

Religionsbaserte non-profit-organisasjoner i Los Angeles har steget jevnt siden 1995, og teller i dag dobbelt så mange som for 15 år siden: 1995: 4191 / 2010: 8604

Kilder: The Association of Religion Data Archives, LA Times, New York Times, Wall Street Journal, pewforum.org, «Forging a New Moral and Political Agenda. The civic role of religion in Los Angeles, 1992–2010» by the Center for Religion and Civic Culture, University of Southern California.

°JAKTEN
PÅ FREDELIG
SAMEKSISTENS.

Rekker ut en hånd Dampen stiger fra kokekarene til sikhenes suppekjøkken på fire hjul. I sikhismen heter det at du skal dele din inntekt og mat med de trengende, syke og fattige. I Los Angeles opplever cirka 254 000 menn, kvinner og barn å være hjemløse i løpet av året. For 82 000 av dem er tilstanden konstant. Uten hjelp fra trossamfunn ville flere av dem hatt vanskeligheter med å overleve.